
Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2023:2

Låt samarbetskyrkor inspirera

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:10 i vilken föreslås att kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen ska verka för fler samarbetskyrkor mellan Svenska kyrkan och Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen (EFS) eller Equmeniakyrkan. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen, då samarbetskyrkor ska växa fram lokalt där förutsättningar finns.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:10.

Motionens förslag

Motion 2023:10 av Daniel Engström och Anna-Karin Åström, Låt samarbetskyrkor inspirera

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för fler samarbetskyrkor mellan Svenska kyrkan, Evangeliska fosterlandsstiftelsen (EFS) samt Equmeniakyrkan.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Svenska kyrkans nuvarande relation med den alltsedan sitt grundande 1856 inomkyrkliga rörelsen EFS beskrivs som ”gemenskap i en och samma kyrka med full andlig enhet och solidaritet”, enligt beslut 1989 i kyrkomötet och vid EFS årskonferens. Beslutet har därefter bekräftats.

Equmeniakyrkan bildades 2011 ur Svenska missionskyrkan (med vilken Svenska kyrkan sedan 2006 haft ömsesidigt erkännande av ordinationer/vigningar), Metodistkyrkan i Sverige (med vilken Svenska kyrkan sedan 1993 haft full förkunnelse- och sakramentsgemenskap) och Svenska baptistsamfundet (med vilken ekumeniska samtal inte lett till överenskommelse). 2016 beslutade kyrkomötet och Equmeniakyrkans kyrkokonferens om en överenskommelse om samverkan syftande till fördjupad gemenskap och stärkta relationer; inom denna överenskommelse kan lokala samverkansavtal slutas och personal prövas för att lokalt tjänstgöra för varandra.

Samarbetskyrkor har som sådana i mycket liten utsträckning behandlats i kyrkomötet (begreppet saknas också i kyrkoordningen). I motion 2009:35 föreslog dock motionärerna att ideellt engagemang i Svenska kyrkan skulle kunna öka genom att samverkan liknande den beprövade modell som samarbetskyrkor med EFS utgör

kunde komma till stånd även med andra inomkyrkliga rörelser. Motionärerna menade att de utmaningar som samsarbetskyrkor innebär mer än väl kan uppvägas av fördelarna.

Mot bakgrund av att församlingen utgör grundläggande enhet i Svenska kyrkan såg utskottet inte samsarbetskyrkor som den självklara lösningen för ökat ideellt engagemang. På utskottets förslag avslogs motionen.

Samsarbetskyrkan – en fråga om ecklesiologiskt kapital

År 2020 publicerade forskaren Marie Rosenius rapporten *Samsarbetskyrkan – en fråga om ecklesiologiskt kapital* (Acta Johannelundensia III). Rapporten finansierades av Svenska kyrkans nationella nivå och innebär en djupgående redovisning ur såväl historiskt som ecklesiologiskt perspektiv av samsarbetskyrkan som form för samverkan mellan Svenska kyrkan och EFS. Material för rapporten samlades in 2019, antalet samsarbetskyrkor var då cirka 40.

Utöver dessa inomkyrkliga samsarbetskyrkor inom 1989 års överenskommelse om ”full andlig enhet och solidaritet” finns också tre samsarbetskyrkor mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan, där ramen är 2016 års beslut om samverkan. Ingen motsvarande studie om dessa föreligger.

Av Rosenius rapport framgår att samsarbetskyrkorna, där den första etablerades 1966, växte fram ur folkkyrkoeklesiologins önskan att räcka evangelium i framväxande stadsdelar samtidigt som tanken på kyrkan som gudsfolk var framträdande. Detta gick väl ihop med EFS-traditionen av lekmanengagemang och -vittnesbörd. Såväl organisatoriskt som i tolkningen av vad det är att vara folkkyrka har förskjutningar skett. Det regelverk som trädde i kraft i samband med relationsändringen kyrka–stat år 2000 innebär också att kyrkoherdarna och deras preferenser fått allt starkare ställning.

Av rapporten framgår också att folkkyrkoeklesiologin i betydande utsträckning förändrats från gudsfolkstänkande till att relatera till de kyrkotillhöriga som efterfrågande kyrkliga tjänster. I linje med detta har det distriktstänkande som dominerade växande församlingar när samsarbetskyrkor började etableras delvis ersatts av ett funktionsbaserat arbetssätt. Ett antal samsarbetskyrkor har upphört.

Samsarbetskyrkorna har alltid levt av lokalt engagemang, med avtal tecknade mellan kyrkoråd och EFS-föreningar. Enligt normalavtalen (det senaste beslutat av kyrkostyrelsen och EFS riksstyrelse 2013) delegeras ansvaret för det löpande arbete som avtalet omfattar till samsarbetsråd eller samsarbetskommitté. Dessa avtal kommer domkapitlen tillhanda enbart som bilagor till församlingsinstruktionerna. Ledningsansvaret enligt kyrkoordningen 2 kap. 9 § åvilar kyrkoherden också för personal i samsarbetskyrkan anställd av EFS.

Vidare framgår av rapporten att samsarbetskyrkor kan utmärkas av ömsesidig uppskattning, god kommunikation och hög uppskattning av det gemensamma arbetet, men också av ömsesidig misstro grundad i skilda kyrkosyner, fallerande kommunikation och bristande kunskap och förståelse. Samsarbetskyrkorna har ofta större relativ tonvikt vid förkunnelse och bibelundervisning i förhållande till diakoni, vilket ibland uppfattas som en breddande rikedom och ibland som inadekvat för församlingens/pastoratets samtida missionsuppdrag. Samsarbetskyrkor sägs hysa gemenskapskapital, andligt kapital, traditionskapital, lekfolkskapital och bildningskapital. Det är dock inte självklart att detta kapital förräntas.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:10.

Utskottet konstaterar att samarbetskyrkorna är föremål för ständiga samtal i samarbetsrådet Svenska kyrkan – EFS och att en arbetsgrupp för att se över nuvarande normalavtal inom kort ska börja arbeta. Utskottet ser de modellavtal som lokala samarbetsavtal utgå från som värdefulla för att undvika spretighet.

Samarbetskyrkorna är på många håll källa till mycken glädje och inspiration, men samarbetet förutsätter att det lokalt finns förutsättningar och engagemang för samarbete i denna form. Såväl EFS som Svenska kyrkan i övrigt är mångskiftande. Utskottet ser det inte som den nationella nivåns uppdrag att anvisa inrättande av ytterligare samarbetskyrkor utan att sådana måste växa underifrån och kan göra så, där förutsättningarna är de rätta.

Utskottet noterar angående Equmeniakyrkan att det i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:5, inför 2016 års överenskommelse om samverkan, konstaterades att skillnaderna i fråga om kyrkosyn, ämbetssyn och sakramentssyn är så betydande att kyrkogemenskap inte är möjlig. Utskottet erfar att Equmeniakyrkan avser sända en skrivelse till Svenska kyrkans kyrkostyrelse om samtal om fördjupade relationer. Vad som kan komma ur denna framtida skrivelse kan inte nu bedömas.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På ekumenikutskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Magnus Evertsson, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Klas Corbelius, Agneta Brendt, Ulla Löfven, Christian Bonde, Ulla Birgersdotter, Eva-Maria Munck, Åsa Felix Everbrand, Lars-Ivar Ericson, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Mona Olsson, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Edvina Palmcrantz, Yvonne Stålnacke, Peter Weiderud, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Inge-Bert Täljedal, Gudrun Wängelin Lernskog, Johan Hjertén, Marja Hillerström, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson och Kerstin Rossipal.

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för mitt bifallsyrkande till motionen.

Jan-Åke Isaksson